

Colecția Viața în Hristos

Seria „Mărgăritare”

13

Sfântul Grigorie Taumaturgul

PARAFRAZĂ LA ECCLESIAST

Traducere din limba greacă veche, introducere și note
de Diana BODEA

Ediție îngrijită de
Constantin-Ionuț MIHAI

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2025

ARHIEPISCOPIA IAȘILOR

CENTRUL DE STUDII PĂTRISTICE

SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	7
<i>Introducere</i>	9
Parafrază la Ecclesiast	23
<i>Bibliografie</i>	77

Notă asupra ediției

Volumul de față oferă cititorilor prima traducere în limba română a operei lui Grigorie Taumaturgul intitulată *Parafrază la Ecclesiast*, după textul în limba greacă din J.-P. Migne, *Patrologiae cursus completus (Series Graeca)*, vol. 10, Paris, 1857, coll. 988-1017. Pentru realizarea acestei traduceri am consultat și versiunile lui Jarick (1990) și Slusser (1998), păstrând numerotarea versetelor propusă de Jarick, care analizează pasajele *Parafrazei* în paralel cu versetele *Ecclesiastului*, după ordinea stabilită în *Septuaginta*, ediția Rahlfs. Singurele modificări aduse textului din PG privesc începutul și sfârșitul capitolului 7 din textul *Parafrazei*, astfel încât pasajul care deschide capitolul al 7-lea din PG – Μηδαμῶς (...) εἰδέναι – este plasat la sfârșitul capitolului 6, iar cel care încheie capitolul 7 – καὶ σοφίαν ζητεῖν προσποιούμενοι, περὶ ὧνμάτια κατατρίβονται – figurează la începutul capitolului al optulea. În felul acesta, textul *Parafrazei* poate fi urmărit

îndeaproape în paralel cu traducerea din versiunea ortodoxă a *Bibliei*, ediția sinodală (2015), pe care am folosit-o și pentru a cita trimiterile la diferite pasaje biblice.

Dintre studiile și traducerile consacrate *Ecclesiastului* în cultura română, amintim aici următoarele: Evagrie Ponticul, *Scolii la Pilde și Ecclesiast*, traducere de Ierom. Agapie Corbu, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2017; traducerea și comentariul semnate de Petru Creția în volumul *Cinci cărți din Biblie*, Humanitas, București, 2020 (ediție republicată); Sfântul Dionisie al Alexandriei, (Pseudo) Maxim Mărturisitorul, (Pseudo) Ioan Gură de Aur, *Comentarii și catene la Ecclesiast*, traducere de Monahia Parascheva Enache, introducere, note, bibliografie, indici, ediție îngrijită de Pr. Dragoș Bahrim și Florin Crîșmăreanu, Doxologia, Iași, 2023; Mihai Valentin Vladimirescu, *Ecclesiastul. Introducere și analiză morfologică a textului ebraic*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2024.

Diana Bodea

Capitolul 2

(1-2) Socotind că așa stau lucrurile, m-am gândit să mă îndrept spre alt mod de viață și să mă predau desfătărilor, gustând tot soiul de plăceri. Dar acum am înțeles cât de deșarte⁹ sunt toate acestea și am încetat să mai caut prilejuri nepotrivite de râs, strunind plăcerea pentru a ajunge la cumpătare și ocărând-o aspru.

(3) Și am înțeles că sufletul poate să pună stavilă trupului, să nu ajungă îmbuibat de băutură și să se risipească precum vinul, iar stăpânirea de sine poate ține în frâu dorința. Am fost nerăbdător să aflu ce lucru vrednic de a fi râvnit poate fi pus înaintea oamenilor și ce faptă cu adevărat bună pot săvârși ei în această viață.

(4-6) Căci am cunoscut toate câte sunt socotite demne de admirat – restaurarea¹⁰ de case

⁹ În viziunea lui Grigorie Taumaturgul, deșarte sunt faptele oamenilor care s-au abătut de la calea cea dreaptă (Jarick, *Gregory Thaumaturgos' Paraphrase of Ecclesiastes*, pp. 212, 217).

înalte și sădirea viței-de-vie, amenajarea de grădini¹¹, cumpărarea și îngrijirea a tot soiul de pomi fructiferi¹²; și s-au zidit și bazine mari, în care să se adune apa, pentru udarea din belșug a plantelor.

(7) M-am înconjurat de o mulțime de slujitori, bărbați și femei; pe unii i-am dobândit din afara [casei], bucurându-mă totodată și de cei născuți în casa mea. Turme de animale cu patru picioare, multe [cirezi de] vite, dar și multe turme de oi au ajuns în stăpânirea mea, mai multe decât [au avut] cei de demult.

(8-9) Comori se aur și de argint se revărsau înspre [casa mea], de vreme ce făcusem ca regii tuturor [neamurilor] să-mi aducă daruri și tribut¹³. Și coruri numeroase de bărbați și de femei au fost pregătite pentru a intona în mod armonios cântece spre desfătarea mea. Am organizat și banchete, și pentru acest tip de plăcere am ales

¹⁰ Cf. III Rg. 9, 17 (Jarick, *Gregory Thaumaturgos' Paraphrase of Ecclesiastes*, p. 30).

¹¹ Cf. Fc. 2, 8 (Jarick, *Gregory Thaumaturgos' Paraphrase of Ecclesiastes*, p. 30).

¹² Cf. Fc. 2, 9 și 1, 29 (Jarick, *Gregory Thaumaturgos' Paraphrase of Ecclesiastes*, p. 30).

¹³ Cf. III Rg. 3, 13; 4, 21 (preluată de la nota 10); 10, 24-25 (Jarick, *Gregory Thaumaturgos' Paraphrase of Ecclesiastes*, p. 33).

paharnici – bărbați și femei –, pe care nici nu aş putea să-i număr, atât de mult i-am depăşit pe cei care au stăpânit înaintea mea în Ierusalim. Şi aşa se face că cele ale înţelepciunii au scăzut, iar cele ale dorinţei necugetate s-au înmulţit¹⁴.

(10) Căci, în aşteptarea plăcerilor, m-am lăsat pradă tuturor ispitelor care mi-au căzut sub ochi şi pornirilor neîmblânzite ale inimii care năvăleau asupra mea din toate părţile. Şi astfel, mi-am robit libertatea alegerii tuturor desfătărilor celor rele. Căci dorinţele mele erau atât de aplecate spre rău, încât am ajuns să cred că lucrurile acestea sunt nobile şi că mi se cade să fac unele ca acelea.

¹⁴ După cum observă Jarick, Jarick, *Gregory Thaumaturgos' Paraphrase of Ecclesiastes*, pp. 35-47 şi 314, Grigorie Taumaturgul avertizează că acest mod de viaţă pe care l-a cunoscut regele Solomon a presupus diminuarea înţelepciunii, chiar dacă în textul biblic Ecclesiastul susţine că şi în aceste condiţii înţelepciunea a rămas cu el. Ideea care se desprinde din secvenţele de mai sus este aceea că abaterile de ordin moral sau intelectual ale lui Solomon sunt puse de Grigorie Taumaturgul pe seama faptului că regele s-a depărtat de înţelepciunea primită de la Dumnezeu. *Parafraza* urmează această linie interpretativă în care regele Solomon vorbeşte adunării din postura omului care a respins înţelepciunea şi a urmat căi greşite, dar care, venindu-şi în fire, îi sfătuieşte pe ceilalţi ce cale trebuie să urmeze.